

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

En ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene gezien.

1 Kor. 15:8

Het is Pasen geweest. Het feit van de opstanding van Jezus Christus mochten we weer gedenken. Het moet een blijven gedenken zijn. De apostel Paulus roept Timotheüs daar toe op; 'houd in gedachtenis dat Jezus Christus uit de doden is opgewekt'. Laat dat een blijven gedenken zijn. Dat Jezus de Opgestane is. Timotheüs moest dat gezegd worden. Hij had te maken met mensen die niet van de opstanding wilden weten. De apostel heeft er zelf ook mee te maken gehad. In Korinthe waren er ook Grieken die dat niet konden en wilden geloven. Maar als Christus niet lichamelijk zou zijn opgestaan, dan zou alles tevergeefs zijn. De prediking ijdel en het geloven in Christus ook ijdel. Dan zou u nog in uw zonden zijn, schrijft Paulus.

De Heere is van mij gezien schrijft de apostel. Hij heeft Hem niet op dezelfde wijze gezien als de andere apostelen; vlak na Zijn opstanding en voor Zijn Hemelvaart.

Aan Paulus is de levende Christus op een andere wijze verschenen. Op een heel bijzondere wijze. Toen hij op weg naar Damaskus Zijn volgelingen vervolgde. 'Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?' Het werd het einde van Saulus van Tarsen. Met al zijn vermeende godsdienst ging het de dood in. Hij kwam zelf aan het einde.

Maar het werd door Gods genade ook het begin van een nieuw leven. Als de Heere hem niet tegengekomen was, hij zou een farizeeër gebleven zijn, met eigen kunnen de zaligheid zoeken te verdienen.

Welk een wonder als de mens ontdekt wordt aan zijn eigengerechtigheid. Van nature staan we het tegen. Het is alleen Gods genade die daar echt aan doet ontdekken en die

brengt tot erkennen van wie we zijn voor God. Als Paulus aan zijn eertijds denkt, is dat altijd in verwondering. Hoe is het mogelijk dat de Heere hem toch gezocht heeft? Nee, hij geeft niet hoog op van zijn krachtadige bekering. Aan Timotheüs schrijft hij niet dat het bij hem ook zo had moeten gaan. Hij weet zich wel een met hem en Timotheüs met zijn geestelijke vader. Het is voor Paulus een wonder dat hij mag zijn wie hij is. Wie dat kent, zal zich zomaar niet verheffen boven een ander. Alhoewel er in het hart de adder van hoogmoed zo kan zijn. 'Ten laatste is Hij ook van mij gezien'. Hoe kan het toch? Ook van mij. Ten laatste, o wat een wonder, zo leeft het voor de 'dertiende' apostel.

'Als een ontijdig geborene'. Als een vrucht die veel te vroeg is afgekomen en niet levensvatbaar is. Zijn leven als een volgeling van Jezus is een wonder. Paulus wist zich de minste van de apostelen en de allerminste van al de heiligen en de voornaamste der zondaren. We kunnen wel eens denken, die man schreef altijd zo hoog, dat was toch een verzekerde christen. Had ik er maar iets (meer) van. Denken we dat ook als we lezen van die diepe toon van verootmoediging? Hoe kan het eerste, dat zekere weten, er zijn zonder het tweede? En omgekeerd, als de verootmoediging echt is, zal het daar dan bij blijven? Zal het dan ook niet komen tot het: bij U zijn woorden des eeuwigens levens? Zal het dan niet, al is het maar bij momenten, ook niet komen tot het weten in Wie we geloven? De Heere doet toch geen half werk?

Wie zich echt een onwaardige weet, zal een bedelaar zijn aan de troon der genade. Die kent de praktijk van wat we zingen: 'k liet niet af, mijn hand en oog, op te heffen naar omhoog'. Die zal niet als een rechthebbende bidden, maar als een boeteling pleiten op niets van zichzelf, maar op wat de HEERE ons geeft: Zijn Woord. Zijn

getrouwe Woord. En het leren: 'de Heer' zal op mijn smeken, geen hulp mij doen ontbreken. Hij houdt getrouw Zijn Woord'. Wonder van genade!!

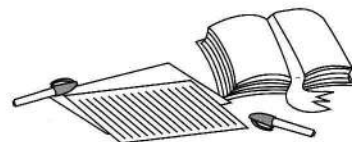
Ds. B.L.C. Aarnoudse

VAN DE ADMINISTRATIE.

In de afgelopen tijd mochten wij naast abonnementsgelden aan giften een bedrag ontvangen van € 5.173,-. De opbrengst van de Bewaar het Pand dag te Werkendam heeft na aftrek van de kosten het mooie bedrag opgebracht van € 1.994,-.

Voor alle ontvangen giften zeggen wij u hartelijk dank.

Met vriendelijke groet,
P.J. Boers

VAN DE REDACTIE

Inhoud.

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie voor na Pasen geplaatst van ds. B.L.C. Aarnoudse over 1 Kor. 15:8. Ds. M.C. Tanis schrijft over 'herderlijke liefde' zoals dit wordt verwoord in het avondmaalsformulier. Ds. J.M.J. Kieviet vervolgt zijn schrijven over 'de drie stukken.' Ds. Wüllsleger reageert vanuit Canada op een eerder verschenen artikel. Zelf schrijven we verder over het boek van Sheppard. Ds. P. van Zonneveld schrijft opnieuw een brief aan ouders." Ds. Hoefnagel gaat in de vragenrubriek in op een vraag over Saul en David. Verder treft u samenvattingen aan van gehouden toespraken op onze laatste ontmoetingsdag.

Ontmoetingsdag

We mogen terugzien op een goede ontmoetingsdag. Naar onze waarne-
ming waren er meer bezoekers als
vorig jaar. Dat is een verblijdende
zaak. We vernamen dat de lezingen
aangesproken hebben. Het Schrift-
gezag stond centraal. Vele bekenden
hebben elkaar weer gezien en gespro-
ken. Zo mocht het echt een ontmoe-
tingsdag zijn rondom Gods Woord.
Moge de Heere het gehoorde met
Zijn zegen achtervolgen.

Verjaardagen koningshuis

Onze kroonprins Willem- Alexander
mocht jarig zijn alsook onze hoogbe-
jaarde prinses Juliana. Moge de Heere
jong en oud uit ons koningshuis
gedenken, niet alleen voor de tijd,
maar bovenal voor de eeuwigheid.
Dat er door genade in waarheid
gebogen zou mogen worden voor de
Koning der koningen, voor Wie ook

Dit blad is een uitgave van de stich-
ting Bewaar het Pand te Meerkerk.
Verschijnt eens in de veertien
dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van
Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer
van "Bewaar het Pand" zenden
naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10,
8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C,
2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting
Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Vere-
nigde Staten en Canada 6 dollar per
jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met
een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

*Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen uitgegeven op groot-
letter of via de Electronische Postbus.
Informatie en opgave: CBB, Christelijk
Bibliotheek voor Blinden en Slechtzien-
den, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel.
0341-551014.*

alle koningen en hoogwaardigheids-
bekleders eens gesteld zullen worden
om rekenschap af te leggen.

Dodenherdenking en bevrijding

We mogen nog in een vrij land leven.
Maar er is sprake van grote ondank-
baarheid door het veelvuldig en ern-
stig overtreden van de geboden des
Heeren. Er is veel oorzaak tot droef-
heid en gebed. Moge er een terug-
keer komen tot Gods Woord. Immers,

HERDERLIJKE LIEFDE

In het formulier van het avondmaal
wordt gesproken over het verbond
der genade. Over dit verbond is heel
wat geschreven. Wanneer en met wie
het opgericht is. Voor wie de beloften
van het verbond zijn. Verschillende
opvattingen, vaststaande overtuigin-
gen kan men lezen. Nu is dit opval-
lend, dat als het gaat over zondag 27
en dan bijzonder vraag en antwoord
74 dat dan door iedereen de tekst
ongewijzigd gehandhaafd wordt.
Wanneer er dopen is, wordt ook dit
formulier gelezen zoals het aangege-
ven staat. Zondag 27 behoort tot één
van de aangenomen belijdenisge-
schriften en het formulier van de
doop is een kerkelijk formulier, wat in
de dienst gebruikt dient te worden.
Nu kan de vraag gesteld worden,
geeft wat men leest ruimte om te
komen tot een eigen opvatting? Wie
alles leest in het licht van de Heilige
Schrift kan niet komen tot een eigen
uitleg. Laat ons met het kind omgaan,
zoals in de zondagsafdeling en in het
doopsformulier wordt aangegeven.
Bijzonder tegenover de jongeren is dit
noodzakelijk. Met daarbij de inhoud
en wat de beleving van het verbond
is. Immers het genadeverbond is de
samenvatting van het volle heil van
God in Christus in zijn rijke en heerlij-
ke vervulling, namelijk de vergeving
van de zonden en de vernieuwing van
het leven, een eeuwig leven met de
Heere. Zalig is hij, zij die dit heil zocht
en kent. In het avondmaal wordt het
deelhebben aan dit verbond bete-
kend en verzegeld met de woorden
'opdat wij vastelijk zouden geloven.'
Pastoraal, herderlijk gaat de opsteller
te werk. Het deelgenootschap aan het
verbond kan zo bestreden worden.
Wie de Heere vreest, weet van bestrij-
ding. Die aanvechting kan zo fel zijn.
Vrees voor uitsluiting van de genade-
staat kan er zijn. Heel sterk kan die

wie God verlaat en daarmee door-
gaat, heeft smart op smart te vrezen.

Verschijningsdatum volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad
zal D.V. vrijdag 30 mei verschijnen.
Copy graag binnen de donderdag een
week voor de verschijningsdatum. Bij
voorbaat hartelijk dank voor uw
medewerking.

AvH.

aanwezig zijn voor en zelfs na het
avondmaal. Immers de zonde is zo
sterk. Wereldzin, ongelof en twijfel
kunnen als een golfslag over het leven
komen. Welk een bemoediging, welk
een vastheid wordt gegeven. Die
zekerheid, voor het zijn in het ver-
bond ligt vast in de gesproken woor-
den door de Heere Jezus bij de instel-
ling van het avondmaal. Opvallend is
dat het formulier rechtstreeks de
woorden uit de evangeliën aangeeft.
Deze woorden zijn naast elkaar gezet.
We horen Paulus niet spreken, maar
Mattheüs, Markus en Lukas. Zij zijn
de eerste getuigen. Zij spreken van
het bevel en van de zekerheid:
'neemt, eet, dat is Mijn lichaam, het-
welk voor u gegeven wordt, doet dat
tot Mijn gedachtenis.' Bij het geven
van de drinkbeker laat de Heere
horen: 'drinkt allen daaruit. Deze
drinkbeker is het Nieuwe Testament
in Mijn bloed, hetwelk voor u en voor
velen vergoten wordt tot vergeving
der zonden, doet dat zo dikwijls gij die
zult drinken tot Mijn gedachtenis.'
Van welk een heil wordt hier gespro-
ken. Welk een liefde voor een zon-
daar, die van zichzelf niet anders kan
zeggen: ik ben een zondaar, ik blijf
een zondaar. Maar tot vertroosting,
tot bemoediging, tot versterking mag
men eten en drinken. Tot onderstre-
ping daarvan wordt gewezen op de
tekenen van brood en wijn.
Opvallend is dat de opsteller de Heere
Christus Zelf laat spreken. We lezen:
zo dikwijls als gij van dit brood eet en
van deze drinkbeker drinkt, zult gij
daardoor als door een gewisse
gedachtenis en pand vermaand en
verzekerd worden van deze Mijn har-
telijke liefde en trouw jegens u. Dit is
het overdenken zeer waard. De Heere
Christus komt en is in de tekenen van
Zijn gekruisigd lichaam en Zijn vergo-
ten bloed aanwezig. Met overtuiging

wordt het gezegd. Het is waar! Zo geeft het hartelijk gedenken aan Hem ook voedsel aan het geloofsleven. Vandaar dat geloven niet is van zichzelf verzekerd zijn, maar verzekerd worden van Zijn liefde en trouw. En dit keer op keer.

Het formulier spreekt ook van een pand. Nu weten we dat een pand een waarborg is. Een garantie. Een zekerheidsstelling. Wie nu een pand geeft, stelt zichzelf borg met het zijne voor de verplichting die hij op zich heeft genomen. Laten we over de woorden vermanen en verzekeren niet heenlezen. Vermanen is krachtig, overtuigend onderwijzen. Verzekeren onderstreept dat het echt waar is, wat gezegd wordt. De Heere betuigt in het avondmaal: het is echt waar! Je kunt erop aan. Je kunt op Mij aan! Ik ben de Waarheid! De getrouwe Getuige! Ik heb hartelijk lief en ben getrouw. Welk een goede Herder is

de Heere. Hij bevestigt steeds voor Zijn schapen: Ik ben gekomen opdat zij het leven en overvloed hebben. Vandaar dat Psalm 23 een rijke betekenis heeft. Hij gaat leven in het hart. Beleden wordt: de Heere is mijn Herder. Mij zal niets ontbreken. Het maakt ook stil. Ootmoedig. Klein. Dit gebeurt wanneer gedacht wordt aan de werkelijkheid dat Psalm 23 vrucht is van Psalm 22. Hoe begint deze Psalm niet. Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten, verre zijnde van mijn verlossing, van de woorden mijn brullens. Mijn God! Ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet en des nachts en ik heb geen stilte. Wat wordt de avondmaalsviering rijk. Groot. En dat door 's Heeren liefde en trouw. Er wordt geproefd en gesmaakt dat de Heere goed is. Vergeet de herderlijke liefde niet.

Ds. M.C. Tanis.

niet meer hebben. Indien alleen of eenzijdig gesproken wordt over liefde, genade en ontferming, over Christus en Zijn werk en er wordt gezwezen of heel weinig gesproken over de toorn van God, over Zijn rechtvaardigheid en over de voltrekking van Zijn oordelen, dan hebben we Gods Woord niet meer in zijn geheel.

We hebben ook het profetische Woord niet meer wanneer de indruk wordt gewekt in de prediking dat zo ongeveer alle kerkmensen wel echte gelovigen zijn. De Bijbel spreekt daar duidelijk anders over. Neem bijvoorbeeld de gelijkenis van de Zaaier. Een deel van het zaad valt bij de weg. De vogelen des hemels pikken het zaad weg en er komt geen vrucht. Hier worden geen mensen getekend die nooit naar de kerk gaan, dit zijn kerkmensen die het Woord langs zich heen laten gaan. Een deel van het zaad valt op steenachtige plaatsen. Er is geen diepte van aarde. Het opkomende zaad verschroeit. Er komt geen vrucht. Hier worden tijdgelovigen getekend. In tijden van vervolging en verdrukking worden zij terstond geërgerd en keren de kerk en de prediking de rug toe. Er was geen werk in de diepte. Er was wel onmiddellijk vreugde, maar geen fundering op het werk van Christus en geen ontlediging van eigen werk. Er valt een deel van het zaad tussen de doornen en de distelen. Het opgroeiende zaad wordt verstikt. Er komt geen vrucht. Een kerkmens kan zo in beslag worden genomen door de dingen van dit leven, dat het Woord wordt verstikt. Een deel van het zaad valt in weltoebereide aarde. Daar groeit het op en het komt tot vrucht dragen. Dit is het ware zaligmakende geloof door de Heere gewerkt, naar Zijn eeuwig en vrijmachtig welbehagen. Waar deze zaken niet of onvoldoende aan de orde worden gesteld in de prediking, wordt er tekort gedaan aan Gods Woord. Dan hebben wij Gods Woord in die zin niet meer.

De Bijbel laat ook zien dat we graag het Woord kunnen horen, dat we veel dingen kunnen doen die het Woord van ons vraagt, maar dat we ondertussen vasthouden aan een bepaalde boezemzonde en dus onbekeerd zijn, bij al wat er verder ook moge zijn. Een duidelijk voorbeeld is koning Herodes die Johannes graag hoorde. Hij liet vele dingen, maar hij zond de vrouw van zijn broer niet weg. Hij ging dus door met zijn leven in overspel. Zulke

HET PROFETISCHE WOORD

(samenvatting openingstoespraak Panddag)

En wij hebben het profetische Woord, dat zeer vast is.

2 Petrus 1: 19a

De vraag kan gesteld worden of wij het profetische Woord nog wel hebben. Misschien vindt u dat een vreemde vraag. We hebben de Bijbel toch in huis? De Bijbel ligt toch op de kansel? We halen er toch geen gedeelten uit? We belijden toch dat de Bijbel van kaft tot kaft Gods Woord is? Toch is die vraag niet zo vreemd. Er wordt kritiek geuit op het Woord Gods. Er worden vraagtekens gezet bij bepaalde gedeelten uit het Woord Gods. Dit beperkt zich niet tot kerken waar vrijzinnige opvattingen worden toegelaten. Ook binnen de kerken die behoren tot de zogenaamde gereformeerde gezindte worden vragen gesteld. Zo wordt bijvoorbeeld de vraag gesteld of de schepping werkelijk wel in zes dagen heeft plaatsgevonden. Ook worden vragen gesteld over Jona en diens verblijf in het ingewand van de vis. Heeft Jona wel echt bestaan? Is hij werkelijk in het ingewand van de vis geweest?

In 2 Petrus 1:19a staat duidelijk dat het profetische Woord zeer vast is. Het is immers het Woord Gods. Niet alleen het Oude Testament, maar ook het Nieuwe Testament. Wat geldt van de profetische geschriften van het

Oude Testament, geldt ook van de boeken van het Nieuwe Testament. In vs. 20 staat dat geen profetie der Schrift van eigen uitlegging is. We lezen in vs. 21 "Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door den wil eens mensen, maar de heilige mensen Gods, van den Heiligen Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken." Het profetische Woord is zeer vast. Dat blijkt uit de vervulling van de profetieën van het Oude Testament. Christus is gekomen op deze aarde, naar de beloften van het Oude Testament. Hieruit blijkt dat de Heere Zijn Woord vervult. Dit geldt niet alleen de beloften, het geldt ook de bedreigingen. Een rabbijn die bij de klaagmuur stond werd er bij bepaald dat de Heere een Waarmaker van Zijn Woord is. In de restanten van de tempel zag hij de vervulling van de oordelen en mocht van daaruit ook zien dat de Heere Zijn beloften zeker zal vervullen.

Ook wat de eigen kerken betreft kunnen we niet ontkennen dat er vragen gesteld worden. Maar zelfs al worden er geen vragen gesteld, is het nog maar de vraag of recht gedaan wordt aan het geheel van de Bijbel. Wie daar geen recht aan doet, laat een deel van Gods Woord gesloten. Ook dan moeten we zeggen dat we Gods Woord

mensen zijn er vandaag nog. Wie dit niet aan de orde stelt in de prediking, doet tekort aan het Woord Gods.

Het is zeer vast wat de Zaligmaker heeft uitgesproken aan het kruis: "Het is volbracht." Dat wil zeggen dat de kop van de slang vermorzeld is. De volkomen overwinning op de satan is behaald. Ook houdt het in dat er volkomen betaald is. Heeft dat kruiswoord betekenis voor u gekregen? Is het in die zin zeer vast geworden? Zijn alle eigen betaalmiddelen uit handen genomen en bent u gericht op de betaling door Christus? Christus is opgestaan om ten hemel te varen en van daar uit door Woord en Geest zondaren te bekeren.

De opstanding van Christus is het Goddelijk amen op 'het is volbracht.' Dit geldt ook van de hemelvaart. Opnieuw het Goddelijk amen op het volbracht Borgwerk. Dit alles is zeer vast. Daar mogen geen vraagtekens bij geplaatst worden.

Het is zeer vast dat de Heere Zijn welbehagen volvoert. Daarom is de prediking van het zeer vaste Woord niet ijdel. De duivel, de wereld en de zonde buiten en binnen de mens, kunnen de volvoering van het welbehagen Gods niet tegenhouden. Wat een rijke troost ligt daarin voor predikers en ambtsdragers opgesloten.

Het is ook zeer vast dat de poorten der hel Gods gemeente niet zullen overweldigen. Niemand kan een kind van God uit Gods handen rukken en ook niet uit de handen van Christus, Die de Goede Herder is. Christus blijft de Zijnen trouw ondanks hun ontrouw.

Het profetische Woord spreekt van schepping en verlossing, van zonde en genade, van rechtvaardigheid en barmhartigheid, van verkiezing en verwerping, van wedergeboorte en waarachtige bekering. Wie aan deze zaken tekort doet, doet tekort aan het Woord van God.

Ieder zal ondervinden dat het Woord van God zeer vast is. We denken aan hen die voor eigen rekening blijven voortleven. De waarheid van de bedreigingen van het Woord Gods zullen zij ondervinden. Het zal zeer vast blijken te zijn: "de weg der goddelozen zal vergaan."

Klein en groot in de genade zullen de vastheid van het Woord Gods ondervinden. Reeds in dit leven. Wanneer zij op het gebed onderwijs mogen ontvangen wordt het vast in hun leven: "Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg die gij gaan zult; Ik zal

raad geven, Mijn oog zal op u zijn." Het is zeer vast dat de Heere voor Zijn Kerk bidt en wijst op Zijn bloed dat Hij gestort heeft tot een volkomen verzoening van al hun zonden. Welk een wonder als dit mag open gaan en de troost ervan ondervonden mag worden. Het is ook zeer vast dat de Heere de alwetende, almachtige en getrouwe Koning van Zijn Kerk is. Welk een troost ligt daarin ook opgesloten. Wat de Bijbel zegt over de jongste dag zal ook zeer vast blijken te zijn. Christus

GAARNE AANGENOMEN

Slottoespraak Bewaar het Panddag.

Er is altijd al veel Schriftkritiek geweest. De duivel begon ermee in het paradijs. Een schriftcriticus is een echte volgeling van de boze geest, de duivel. Waarom wordt de Heilige Schrift door de mens bekritiseerd? Omdat Gods Woord *de mens* bekritiseert, oordeelt en veroordeelt. Het Woord van God is niet naar de mens. In dat licht gezien is ieder mens van nature tegen dat zuivere Woord van God. Een mens moet in plaats van vallen over het Woord, vallen voor het Woord. Dat nu is het werk van de goede, de Heilige Geest. Hij leidt in de waarheid en maakt wijs tot zaligheid. Het moet als het ware Pinksteren worden. Wij hebben de inwoning en de leiding van de Heilige Geest nodig. Niet omdat er iets aan Gods Woord zou mankeren. Dat Woord is volmaakt, heilig, onfeilbaar. Maar omdat er iets, nu ja, van alles aan ons mankeert. Een natuurlijk mens verstaat niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Ze zijn hem zelfs een dwaasheid. Hoe heerlijk zien wij op de Pinksterdag hoe verwerpers van het Woord, verwerpers van het levende Woord, Christus Jezus, het Woord Gods aannemen! Die dan zijn woord, het door Petrus gesproken Woord Gods, gaarne aannamen, werden gedoopt, en er werden tot hen toegedaan omtrent 3000 zielen! Waar de wind des Geestes waait, daar waait en werkt zij krachtig en onwederstandelijk! Daar worden zondaars ingewonnen voor het Woord door het Woord. Het was dan ook een blijde boodschap die Petrus brengen mocht. Het woord van vergeving van zonden. Dat woord van heil en troost werd gaarne aangenomen.

En geen wonder! Had Petrus hen namelijk niet allereerst hun vreselijke

zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden. Dan zal er een opstanding zijn tot eeuwig afgrijzen en een opstanding tot eeuwige heerlijkheid. Voor Gods vijanden, binnen en buiten de kerk, een ontzettende werkelijkheid. Voor Gods kinderen een heerlijke zaligheid. Nooit meer zondigen, nooit meer last van de vorst der duisternis. Eeuwig naar ziel en lichaam de Heere grootmaken en verheerlijken.

Ds. A. van Heteren.

zonde voorgehouden? Had Petrus hen niet met ernst de spiegel voorgehouden? Petrus' prediking op die dag was naar de zin en mening van de Heilige Geest een ontdekkend woord. Velen werden ontdekt aan hun bestaan. Zij, de vrome en godsdienstige joden, bleken niet minder dan verwerpers van de door God gezonden Messias te zijn: gij hebt Hem gekruisigd!

Kwam er toen blijdschap in het hart? Nee, natuurlijk niet, integendeel, een grote droefheid en verslagenheid vervulde hun harten. Ze vielen voor het ontdekkende woord. Waar dat gebeurt, zien we het wonderwerk van God de Heilige Geest. Het 'gij zijt die man', wordt dan overgenomen: ik ben de man die de dood verdiend heb! Verslagenheid, berouw, de droefheid naar God, het zijn de wegen waarin plaats gemaakt wordt voor het liefelijk evangelie van vrije genade in en om Christus' wil! Het Woord sloeg hen neer en het Woord richtte hen op. Er kwam vernedering en verhoging, in die volgorde. Dat is de goddelijke orde in het geloofsleven: wie zichzelf vernedert, zal verhoogd worden. Velen verhogen zichzelf in een toe-eigening van zaken, waar men echter nog nooit in waarheid begerig naar was. Die zullen vernederd worden en blijken buiten te staan.

Een mens moet hier, als Jona, overboord. En wat wordt het dan een wonder dat men dan juist niet omkomt in de golven, maar dat de Heere nog verlossing schenkt. Die dan zijn woord gaarne aannamen... Het is het aannemen des geloofs. Bevende handen die het aangebodene aangrijpen. Verslagen harten die zich vertroosten aan het Woord van

Gods genade. Vreselijk als er geen aannemen is van het heil. Dat komt omdat men nooit werkelijk wilde aannemen een gevallen Adamskind te zijn, een vijand, die verzoend moet worden met God.

Waar het komt tot een mijnen van de schuld, komt het ook tot een mijnen van Gods redding in de Gekruisigde en Opgestane! Het niet aannemen van onze schuld en ongerechtigheid enerzijds en het (daarom) niet aannemen van Christus' gerechtigheid anderzijds, is beide ongelof en wordt met de dood gestraft. Denk niet dat zulkeen wordt aangenomen door God.

Wat zal dat voor de apostelen geweest zijn, zoveel verslagen zielen bijeen te zien. Het geeft vreugde in de hemel bij de engelen Gods als er berouw en bekering is in een zondaarshart. Het geeft ook vreugde in het hart van Gods knechten. Hoe heerlijk is het om een verslagen ziel te mogen ontmoeten. Dan kan hij het Woord kwijt. Dan mag hij dat brengen in al zijn ruimte, zonder enig

voorbehoud. Die verslagenheid door het ontdekkend Woord van God is een doorgaande zaak. Het Woord blijft bezig te ontdekken, te ontgronden, af te snijden. Zo komt er meer en meer plaats voor Christus, Die Zich aan het verlorene openbaart. Om Hem en Hem alleen over te houden in leven en sterven. Het Woord wordt mij lief. Omdat het mij eerlijk behandelt. Omdat het mij God doet kennen. Omdat het mij mezelf doet ontdekken. Omdat het mij Christus doet kennen en omhelzen. Want het geloof is uit het gehoor.

Dus, hoe is het nu bij ons? Is er nog die (heimelijke) schriftkritiek? Of bracht het Woord ons tot zelfkritiek, zelfveroordeling? Er blijft van mezelf niets over: Ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees geen goed woont. Zo getuigde hij, die lange tijd betrouwde in het vlees, Paulus. Maar die daarom juist die begeerte kende: dat ik Hem kenne en de kracht Zijner wederopstanding!

Ds. K. Hoefnagel

ten, waarom God *hen* lief heeft, terwijl de Ezaus, overigens naar recht, verworpen worden. Als David 'de man naar Gods hart' wordt genoemd, zie 1 Sam. 13:14, betekent dat dus geenszins dat God naar David omzag omdat die van nature beter zou zijn dan Saul! Maar dat God Zelf gezorgd heeft voor een man, die Zijn knecht zou zijn. God moet overal Zelf voor zorgen. *Wil* Hij een koning die Hem zal dienen, dan *maakt* Hij een koning die Hem zal dienen.

Welnu, in het leven van David, en in het leven van al de Zijnen, komt dan zo duidelijk uit, dat God in hen een goed werk is begonnen. Als David in zijn nood tot de Heere vlucht, als David in zijn schuld verzoening zoekt, als David God niet in de weg wil lopen en daarom zijn hand niet durft uit te steken naar de gezalfde des Heeren, dan blijkt uit die zaken dat David een man was die geen vreemdeling was van Gods werk. Hij is de man naar Gods hart en dat blijkt uit de vruchten. Maar als David in zijn nood een eigen weg gaat, en als David weigert schuld te belijden voor de Heere, en als hij de Heere wel voor de voeten loopt, dan blijkt duidelijk wie David van nature is: niet beter dan een ander!

Maar bij Saul worden enkel maar vreselijke vruchten gevonden. Zonder hartvernieuwende genade kan een mens geen enkele geestelijke, Gode aangename vrucht voortbrengen. Saul vervolgt gedurig de gezalfde des Heeren. Saul gaat steeds een eigen weg. Saul komt nooit waarachtig voor God in de schuld. En met name dat laatste is een wezenlijk kenmerk van genade. Weet u wat werkelijk naar Gods hart is? Een verbroken hart en een verslagen geest. Daaruit blijkt de werking van Gods Geest, Die ons oprecht en eerlijk maakt voor God en de mensen.

Al zondigt een kind Gods op een vreselijke wijze, nog eens, denk aan de zonde rond Bathséba en Uria, toch ligt er op de bodem van het hart liefde tot God! David heeft het in de periode van zijn zwijgen dan ook verre van gemakkelijk gehad. En als Nathan de vinger naar hem uitsteekt, breekt hij in 1000 stukken. Dat is de liefde. Dat is het besef tegen een goed en goeddoend God gezondigd te hebben.

Maar in Sauls hart was slechts haat. Tegen de Heere Zelf. Hij kon het niet verkroppen dat God hem passeerde. En daarom haatte hij de gezalfde des Heeren, David. En daarom doodde hij

VRAGENRUBRIEK

Van de heer J. de Vries uit Damwoude ontvingen wij enkele vragen, die wij willen proberen te beantwoorden.

Ik citeer de volgende vraag: "De Heere heeft koning Saul verworpen vanwege ongehoorzaamheid en David aangenomen en die wordt genoemd de man naar Gods hart ondanks zijn gruwelijke zonden, o.a. met Bathséba; en haar man liet hij zelf op een allergemeenste manier vermoorden. Waren de zonden van Saul dan zwaarder dan de zonden van David? Het tegendeel lijkt waarschijnlijker".

Tot zover de vraag. Wij waarderen deze en de andere vragen die u gesteld hebt. U enigszins kennende, weten wij dat u over deze en dergelijke zaken veel nadenkt en ook anderen mee wilt laten denken. Ook ds. Kieviet hoopt op één van uw vragen in te gaan. Laten we echter eerst op de geciteerde vraag ingaan.

Inderdaad waren Saul en David beide zondaren, kinderen van Adam, met een boos en verdorven hart. In dat hart huist wat! Met de Catechismus belijden wij dat de mens onbekwaam is tot enig goed en geneigd tot alle

kwaad. Juist als wij leerling worden op de school van de Heilige Geest leren wij ons bestaan enigszins kennen en verfoeien.

Dat houdt in dat we, mensen met elkaar vergelijkende, zoals in dit geval een Saul en een David, nooit tot de conclusie kunnen komen dat de één beter of slechter is dan de ander. Want wij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods; er is geen onderscheid!

David heeft vreselijke dingen gedaan: denk slechts aan de door u genoemde treurige geschiedenis. Maar Saul heeft ook allerverschrikkelijkste dingen gedaan. Denk aan de gruwelijke moord op de 85 mannen 'die de linnen lijfrok droegen', 1 Sam. 22. Ik kom daar zo nog even op terug.

Dat de Heere David wel aannam en Saul niet, heeft dus alles met genade te maken. Heeft alles te maken met verkiezende zondaarsliefde. De verkiezing is niet iets om mee te beginnen. Maar de uitverkorenen zullen er wel eeuwig in eindigen! De Davids zullen, ziende op de Sauls, vol verwondering en aanbidding het hoofd buigen en God aanbidden, Die onderscheid maakte, waar het niet is! De Jacobs zullen het niet kunnen bevat-

de priesters te Nob. Niet uit een soort angst en paniek, die we bij David aantreffen, als hij het plan smeedt om Uria om te brengen, maar uit pure vijandschap en onterechte achterdocht. Uit haat jegens God. Arme Saul. Zijn levensgeschiedenis is

door en door triest te noemen. Maar juist omdat genade genade is, had het voor hem ook nog gekund. Maar hij wilde niet bukken. Zalig de mens die door de knieën mag gaan voor God.

Ds. K. Hoefnagel

"AL DE SCHRIFT IS VAN GOD INGEGEVEN..." (1)

Verkorte versie van het gesprokene op zaterdag 26 april 2003 te Werken-dam, n.a.v. 2 Timotheüs 3 : 16

Ergens langs de openbare weg zat eens een fruitverkoopster uit de Bijbel te lezen, tenminste als er geen klanten voor haar kraampje waren. "Waar zit u toch telkens in te lezen?", vroeg iemand die al enkele keren voorbij gekomen was. "In de Bijbel, meneer, het Woord van God!" "Het Woord van God? Bewijs eens dat dat het Woord van God is!" Waarop de fruitverkoopster antwoordde: "Meneer, wilt u mij dan eerst bewijzen, dat dat daar boven in de lucht de zon is?" "Heel simpel", reageerde de man, "de zon geeft licht & warmte!" "Juist", antwoordde zij, "zo is het ook met de Bijbel, het Woord van God. Ze geeft mij licht & warmte!"

Deze mooie anekdote is te lezen in het boek van ds. C. den Boer over de tweede brief aan Timotheüs. Een persoonlijke belijdenis aangaande de Heilige Schrift. Guido de Brès bedoelde hetzelfde toen hij schreef: "Wij geloven zonder enige twijfeling al wat daarin begrepen is. En dat niet zozeer omdat de kerk ze aanneemt & voor zodanige houdt - dat zou rooms zijn... - maar inzonderheid omdat de Heilige Geest ons getuigenis geeft in onze harten dat zij van God zijn. En dewijl zij ook het bewijs van die bij zichzelf hebben. Aangezien de blinden zelfs tasten kunnen dat de dingen die daarin voorzegt zijn, geschieden" [INGB 5].

En toch - hoewel de blinden het kunnen tasten en de kinderen het aanvoelen, toch zegt de autonome mens van onze dagen: "Maar ik geloof het niet! Ik houd alleen maar rekening met wat ik zie!

Een goddelijk boek, dat mij zegt wat ik moet geloven en wat ik moet doen - nee, daar geloof ik niet in!" Prof. Kuitert, de-alleen-in-naam-nog gereformeerde prof. Kuitert, zegt: "Alle

openbaring van boven komt uiteindelijk van beneden, van de mens." Hij ontkent dus enige vorm van goddelijke openbaring! En ds. Nico ter Linden... Enige tijd geleden verwekte hij opschudding door een preek in de Amsterdamse Westerkerk. Het was met Pasen. "De opstanding van de Heere Jezus", zo zei hij, "die is wel waar. Je mag er wel kracht aan ontleenen. En je mag er wel hoop door krijgen. De opstanding is wel waar, maar ze is niet gebeurd. Ze is niet feitelijk, historisch gebeurd..."

En zelfs binnen de gereformeerde gezindte wordt geknabbeld aan de randen van de Heilige Schrift. Nee, de opvattingen die ik nu bedoel, zijn nog wel ver van die van prof. Kuitert en ds. Nico ter Linden vandaan. Maar toch...: "Zijn zes dagen wel zes dagen? Het is al zo lang geleden..." En: "Was Jona wel in die vis? Is dat geen profetische verbeelding geweest?" En zo komt de erkenning van het gezag van de Heilige Schrift ook ter discussie in kringen waar je dat niet mocht verwachten. In onze eigen kringen dus...

Paulus schrijft vanuit zijn gevangenis in Rome aan zijn geestelijke zoon Timotheüs. Het is een woord van bemoediging en vermaning. "Gij, Timotheüs, blijf jij in hetgeen jij geleerd hebt! Het is immers al van kinds af dat u de heilige Schriften hebt geweten, die u wijs kunnen maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is." Timotheüs was erg bevoorrecht. Hij was opgevoed bij de Schriften. Door zijn godvrezende grootmoeder Lois en zijn godvruchtige moeder Eunice. Hij was geteeld in de Schriften en in de sfeer van de vreze des Heeren. En de Heere heeft het - door de Evangeliebediening van de apostel - rijk willen zegenen. Kunt u het zich voorstellen dat de liefde tot Gods Woord dan heel teer ligt? En dat de betrekking tot de Schriften Gods een gevoelige betrekking is? Kom niet aan dat Woord van de

Heere. Want ik ben er door gebaard. Het is voor mij de oorsprong van mijn leven. Het is voor mij de moederschoot van mijn bestaan voor God. "Wedergeboren, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwigblijvende Woord van God". Het zijn de Schriften die mij wijs kunnen maken tot zaligheid. Zo is het bij de apostel. En zo is het bij zijn geestelijke zoon Timotheüs. Zo is het bij allen die Christus hebben lief gekregen. Die hebben ook Zijn Woord lief gekregen. Onuitsprekelijk lief!

Welnu, het is in dat verband dat de apostel een ogenblik nader ingaat op de oorsprong van de Schrift. Hij geeft hier niet een theoretische uiteenzetting of een dogmatische verhandeling. In een kille en afstandelijke benadering. Maar hij spreekt hier over zijn eigen levensoorsprong. Dat wat hem zo lief is. Waarvan hij belijdt: "Uw Woord kan mij, ofschoon ik alles mis, door zijne smaak en hart en zinnen strelen...". In die tere, gevoelige verhouding tot het Woord van de Heere belijdt hij: "Al de Schrift is van God ingegeven".

Wat bedoelt Paulus hier met "heel de Schrift"? Natuurlijk in eerste instantie de Schriften van het Oude Testament, hoewel toen natuurlijk nog niet onder die naam. Laten we zeggen: de Psalmen, de Profeten en de andere Geschriften - dat zijn voor hem de heilige Schriften. Waarin hij onderwezen is door Gamaliël. En waarover voor hem het licht pas echt is opgegaan toen het Gode behaagd heeft Zijn Zoon in hem te openbaren. Toen is hij die heilige Schriften anders gaan lezen. We mogen zonder enige twijfel in dit woord van de apostel ook zijn eigen overgeleverde brieven, ja heel het Nieuwe Testament, betrekken. Al de Schrift, dat is: heel de Schrift, zoals wij haar kennen!

De Schriften, ze zijn "door God ingegeven", lezen we in onze Statenvertaling. Het oorspronkelijke Griekse woord betekent eigenlijk "door God geblazen, door God geademd". Dat betekent dus niet dat er een aantal menselijke geschriften waren (van Mozes en van David en van Lukas, etc.), waar de Heere als het ware in geblazen heeft, zodat ze daardoor en pas toen goddelijke geschriften werden. Zo is het niet. Dat goddelijke is niet iets extra's. Nee, het is anders,

het is veel rijker. De heilige Schriften zijn door de Heere Zelf geblazen, geademd. Ik kan ook zeggen: uitgeademd. De heilige Schriften - ze zijn dus niet zozeer "in-gegeven", maar ze zijn veel meer door de Heere "uit-gegeven".

Het is eigenlijk nog dieper. Want in dat Griekse woord, daarin wordt ook heel direct verwezen naar de Heilige Geest en Zijn werk. Paulus wil zeggen: de heilige Schriften, ze zijn "*van Gods Geest afkomstig*". De heilige Schriften dus als een werk van Gods eigen Heilige Geest. Daarom kan de apostel Petrus ook schrijven: "*De profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil eens mensen. Maar heilige mensen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben ze gesproken*".

Dit is de leer aangaande de Schriften. De leer die ook door de kerken der reformatie wordt beleden. Ik noemde zijn naam al: Guido de Brès. Leest u de artikelen 5 t/m 7 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis nog maar eens aandachtig door. De kerk van de Reformatie belijdt daarin de goddelijke autoriteit van de heilige Schrift (art. 5), maar ook haar duidelijkheid (art. 5), haar door God bepaalde begrenzing (art. 6) en haar genoegzaamheid (art. 7). Deze belijdenis wordt gedragen door het getuigenis dat de Heilige Geest geeft in de harten van Zijn kinderen, namelijk dat deze Schriften van God zijn!

(slot volgt)

Ds. J.M.J. Kieviet

hierover in het Nederlands Dagblad gemeld werd, maar wel hebben wij het artikel gelezen in de Clarion, de bron waaruit blijkbaar het ND citeert. De Clarion is het onofficiële kerkblad van de Canadian Reformed Churches. In dat artikel wordt erg waarderend gesproken over deze preekbespreking. Wij zouden daarover het volgende willen zeggen. Inderdaad spreek je op broederlijke wijze met elkaar, en waardeer je van elkaar wat er te waarderen valt. Met sommige predikanten van de Canadian Reformed Churches is er een zekere mate van herkenning. Dat betekent echter niet dat ons standpunt is dat we wel met elkaar kanselruil kunnen houden. Die beoordeling werd vanuit de Canadian Reformed Churches gegeven, maar is daarmee nog niet onze visie.

Ons onder-deputaatschap werkt in opdracht van de Free Reformed Churches, en zijn ook verantwoording schuldig aan deze kerken. De Free Reformed Churches staan in dezelfde traditie als de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland. T.a.v. de prediking is dat een Schriftuurlijk-bevindelijke traditie. Wij herkennen en delen dezelfde zorgen die men in Nederland heeft t.a.v. vrijgemaakte prediking.

Wij betreuren het dat in het bewuste artikel op deze wijze een tegenstelling wordt gemaakt tussen het westen en het oosten. Ds. Van Heteren heeft bedoeld iets recht te trekken, maar heeft daarbij - naar wij graag aanneemen - onbedoeld iets anders scheefgetrokken.

Namens de External Relations
Committee van de Free Reformed
Churches,

Ds. J.W. Wüllschlegel

REACTIE OP "BIJ ELKAAR DE PREEKSTOEL OP?"

Geachte redactie,
Graag willen wij alsnog reageren op een artikel van ds. Van Heteren in Bewaar het Pand. Dit artikel dateert van 20 februari van dit jaar. In dit artikel, getiteld "Bij elkaar de preekstoel op?" gaat ds. Van Heteren in op een krantebericht in het Nederlands Dagblad. In dat kranteartikel wordt een pleidooi gevoerd voor kanselruil in Nederland tussen christelijke gereformeerde en vrijgemaakte predikanten. Als voorbeeld wordt gewezen naar het westen van Canada waar predikanten naar elkaars preken luisteren. Ds. Van Heteren neemt het commentaar over dat het westen anders is dan het oosten. Hij stelt, "Het zou juist zijn te berichten dat in het westen van Canada sprake is van overeenkomst tussen de Chr. Geref. Prediking en de vrijgemaakte prediking, maar dat dit in het oosten heel anders ligt."

Graag willen wij hierop ingaan, en indien mogelijk enige dingen rechtzetten. Er wordt gesuggereerd dat er in het westen een andere prediking is in de Free Reformed Churches, te vergelijken met de vrijgemaakte prediking. Het mag waar zijn dat er verschillen zijn tussen de kerken in het westen en in het oosten, mede veroorzaakt door de geografische afstand. Toch zijn wij ons niet bewust dat het in het westen heel anders is dan in het oosten. De noodzaak van wedergeboorte en bekering wordt -gelukkig- ook in het westen gepredikt, als het dat is wat ds. Van

Heteren bedoelt. Verder wordt de indruk gewekt dat dit een particulier initiatief is van sommige westerse predikanten uit de Free Reformed Churches en Canadian Reformed Churches (de zusterkerken van resp. de Chr. Geref. Kerken en de Geref. Kerken Vrijgemaakt), om naar elkaars preken te luisteren. Wat er in werkelijkheid gebeurt is dat deze westerse predikanten een onder-deputaatschap vormen, belast met samensprekingen met de Canadian Reformed Churches. Zij zijn hiertoe benoemd door de External Relations Committee (te vergelijken met het christelijke gereformeerde deputaatschap Eenheid Gereformeerde Belijders). Als onderdeel van deze samensprekingen hebben zij onderling preken uitgewisseld en besproken. Wij weten niet wat

BRIEVEN AAN OUDERS (6)

Laten we de tent van Abraham en Sara binnengaan. Welk een spanning was er tussen die twee. U weet het: Abraham had twee zonen: Ismaël en Izak; en Sara een: Izak. Die zonen verdroegen elkaar niet. Dat niet verdragen van elkaar was te begrijpen. Want de een was kind van het vlees, en de ander van de Geest. De Galatenbrief zegt dat de een vertegenwoordigde het werkverbond, en de ander het genadeverbond. Die twee staan haaks tegenover elkaar; die zijn niet met elkaar in overeenstemming te brengen. Ismaël vrucht

van Abrahams werken. Hij meende God te moeten helpen in de vervulling van de belofte. Izak wonderkind, vrucht van Boven.

In het leven van Gods kind staan vlees en Geest ook tegenover elkaar. Vlees is de mens in zijn afgefallen staat; enkel vlees. Door wedergeboorte wordt een vleselijke geestelijk, also dat die twee in vijandschap tegenover elkaar staan. Het vlees begeert de ondergang van de Geest, en de Geest begeert de ondergang van het vlees. Ze zijn doodsvijanden van elkaar. Nu begrijpt u de spanning in Abra-

hams tent tussen zijn twee zonen en die spanning sloeg uiteraard over op de ouders, gaf zelfs verwijdering tussen man en vrouw. Sara kon Ismaël niet meer uitstaan, en Abraham hield er toch aan vast dat Ismaël zijn zoon was. Wat is het verdrietig als er tweespalt is bij ouders, als ze niet een zijn in de opvoeding. Dat is funest voor de kinderen. Nu was de situatie in de tent van Abraham en Sara onvergelijkbaar. Toch niet helemaal. Zijn wij door Gods goedheid ouders geworden, hebben we kinderen van de Heere gekregen, die kinderen dragen ook het teken en zegel van het genadeverbond. We zingen graag bij de doopvont: "Het verbond met

Abraham Zijn vriend, bevestigt Hij van kind tot kind".

Vader, moeder, bent u één in de opvoeding? U stond beide bij de doopvont. U hebt beide het ja-woord gegeven. Voedt u op in overeenstemming daarmee? U nam toch voor uw rekening? Dat betekent dat u straks verantwoording zult moeten afleggen hoe u hebt opgevoed! U zult er achterkomen dat de kinderen van zichzelf alleen maar vlees zijn. Maar de doop is toch rijke pleitgrond? Ga toch tot de Belover, opdat Hij vervulle Zijn belofte! Eensgezind te mogen zijn als ouders in de ene begeerte dat onze kinderen eeuwig God mogen grootmaken. *Ds. P. van Zonneveld*

DE DRIE STUKKEN (4)

"Waarom hoorde men vroeger zoveel van waarachtige bekeringen? Waar kwamen die mensen vandaan, die enkelen nog, - hun aantal wordt almaar kleiner, ook in onze gemeente, de meesten liggen al op het kerkhof - vanwaar kwamen die profeten en profetessen die konden getuigen van Gods genadige erbarming? Mensen, die wisten: "dit is goud en dat is valse munt!" Vanwaar? Waren zij niet geboren in de afgrond van de verlorenheid toen zij wegzonken voor Gods Wet? Daar zit de fout van deze tijd. Er is nu geen eerbied voor Gods Wet.

Wat is uw enige troost in leven en in sterven? Zie, kind!, zie, volwassene!, hier wordt u een volle korf met levensbrood en levenswijn geboden! Zij wordt echter alleen gereikt aan hem die uit de Wet zijn zonde leerde kennen, zijn zonde belijdt en betreurt, niet als zonde op zichzelf, maar als een vergrijp tegen de allere hoogste Majesteit, als een misdaad tegen de almachtige en alleen heilige God, die u gemaakt heeft en van Wie zij afhangt.

Tegenwoordig grijpt men met zijn goddeloze, onreine handen in de korf van de genade, zonder te belijden: "ik heb gezondigd", zonder dat men in het hart het wachtwoord heeft: "Neen, neen, Gods Wet moet blijven staan!"

Wanneer de vraag tot u komt, verwacht zij dus van u, dat gij vanwege uw zonden waarachtig bedroefd, verslagen en gebroken zijt."

Dit brede citaat koos ik ter introductie

van de man naar wie we dit keer een ogenblik gaan luisteren. In deze serie artikelen wordt de vraag gesteld naar de verhouding van ellende, verlossing en dankbaarheid. Is het bijbels en confessioneel om hier een bevindelijke, chronologische volgorde in op te merken? Dus bijvoorbeeld dat aan de kennis van de verlossing de kennis van de ellende voorafgaat, vooraf moet gaan. In de beleving... En daarom ook in de prediking... In zijn academische rede beantwoordt prof. Verboom die vraag met 'nee'. Toch zagen we eerder dat Ursinus, de opsteller van de Catechismus, deze opvatting wel heeft. En vorige keer constateerden we dat Calvijn deze vraag ook met 'ja' beantwoordt. Heel duidelijk zelfs.

Vandaag stellen we dezelfde vraag aan dr. H.F. Kohlbrugge. In het begin van dit artikel citeerde ik hem. Die zinnen zijn ontleend aan zijn verklaring van vraag en antwoord 1 van de Catechismus. Kohlbrugge [† 1875] leefde in een andere tijd dan Calvijn [† 1564] en Ursinus [† 1583]. Toch was de inhoud van de 16^e-eeuwse Heidelbergse Catechismus hem dierbaar. Het was op zijn sterfbed dat hij het tot zijn kinderen zei: "De eenvoudige Heidelberger, houdt daaraan vast!" Hoe heeft hij haar uitgelegd? Hoe zag hij de onderlinge verhouding van de drie stukken? Als een didactische leer-methode alleen? Of vooral als de voorstelling van de weg waarin de Heilige Geest de zaligheid toepast en in het hart van een zondaar toeëigent? Zijn opmerkingen bij de uitleg van zondag 1 geven ons al een

bepaalde indruk. Maar laten we nog eens verder naar Kohlbrugge luisteren.

Het is hier niet de plaats om het heel bijzondere van de theologie en de prediking van Kohlbrugge uiteen te zetten. Die laten zich ook zomaar niet met enkele woorden omschrijven. Met moet ze geproefd hebben. Er is wel gezegd - en ik val het eigenlijk wel bij: de boodschap van Kohlbrugge is in grote nood ontstaan en ze wordt ook alleen in nood verstaan... Nog een andere typering van Kohlbrugge's theologie is dat zij beter 'agnologie' genoemd moest worden. Die aanduiding verwijst naar het Latijnse woord 'agnus' dat 'lam' betekent. U begrijpt het al: Kohlbrugge's prediking is boven alles de verkondiging van het Lam. Zoals Johannes de Doper verwees naar het Lam Gods dat gekomen is om de zonde der wereld weg te nemen: "Zie dat Lam!" Welnu, dat is ten diepste ook Kohlbrugge's prediking. Ik kwam dat onlangs weer tegen in een leerrede over Johannes 6:40. Daarin schildert hij dat Lam dat Zich gewillig slachten liet. Het Lam dat bij God volkomen voldaan heeft. Op grond van Zijn verdienste is er zaligheid. Zaligheid voor zondaren! Het komt erop aan, zegt Kohlbrugge, "op dit Lam zijn zonde te leggen". En nu citeer ik enkele zinnen: "Allen die de Zoon als zodanig aanschouwen, die aanschouwen in de Zoon de Vader des Zoons en hun Vader. Want daartoe heeft de Vader Hem immers gegeven. Echter, om de Zoon te aanschouwen, van de Vader gegeven om zonden weg te nemen en gerechtigheid aan te brengen, moet men zonde hebben. Niet kleine, ook niet weinige zonden, neen, daar moet alles zonde zijn, wat in en aan ons is. Anders aanschouwen we Hem niet recht."

Die voorwaarde stelt Kohlbrugge dus: alleen als zondaar, als één die helemaal zonde is, zal ik Christus tot zaligheid aanschouwen. Op een andere plaats zegt Kohlbrugge ongeveer hetzelfde: "Geen mens zal in waarheid verlangen, geheel door de Heere Jezus verlost te zijn, Hem als zijn eigen Heiland en Zaligmaker aan te grijpen, indien hij niet zaligmakend overtuigd is, dat hij in de grond bedorven is. Dit moet ondervonden worden." En in een preek over Johannes 1:6-13 klinkt het: "Wie nu (...) niet in waarheid aan zichzelf vertwijfelt, die zal nog eenmaal moeten vertwijfelen, omdat hij niet tot de

ontfermende God gaat, omdat hij niet door de deur ingaat, welke de Doper aldus aanwijst: "Zie het Lam Gods!"

Kohlbrugge kan in dat verband heel sterke uitdrukkingen gebruiken. Hij spreekt over zijn eigen ervaringen, als hij die zondekennis zelfs aanduidt als *"een liggen in de hel"*. Dat is natuurlijk in overdrachtelijke zin bedoeld. Er is er maar Eén in de hel geweest en daaruit weer teruggekeerd. Maar Kohlbrugge zal bedoelen dat hij naar zijn ervaring onder de toorn van God en buiten Zijn gemeenschap lag. De heilige en rechtvaardige God was hem tegen! *"Toen de troost tot mij kwam, lag ik in de hel en was ik bedroefd tot in het diepst van mijn ziel. En zo dikwijls als deze vraag van de Catechismus ("Hoe weet ge dat?") tot mij komt, lig ik in de hel en almachtige genade is nodig om mij uit de diepte te trekken en mij te verlossen uit deze banden. Ik weet het dus door de troost die ik zelf ontvangen heb. Ik was deze troost niet waardig. Toch kwam zij tot mij!"*

Ongeveer op gelijke wijze schrijft hij in zijn 'Vragen en antwoorden tot opheldering en bevestiging van de Heidelbergse Catechismus' (het is bij de 2^e vraag): *"Wanneer ik weet dat ik zulk een zondaar ben, dat God Zich in het geheel niet met mij kan inlaten, dan zal ik God in het gelijk stellen en mijzelf veroordelen. En dan zal God, uit loutere barmhartigheid, tot mij komen met de waarachtige troost..."*

Deze uitspraken van Kohlbrugge, die met vele te vermeerderen zouden zijn, wijzen allemaal eenzelfde richting op. Evenals Luther en Calvijn en evenals Ursinus legt de prediker van Elberfeld er de nadruk op dat er voor Christus en voor de kennis van Christus in het hart van de zondaar plaats gemaakt moet worden. En dat gebeurt door het ontdekkend werk van de Wet. Opdat ik mijn zonde en ellende recht en grondig kenne. De orde van ellende, verlossing en dankbaarheid is bij hem duidelijk een bevindelijk-chronologische. Ook Kohlbrugge spreekt in dit verband over 'voorbereiding' op de genade. De Heere legt de zondaar *"een haak in zijn binnenste"*. Hij brengt hem in een weg van *"bittere nood, honger en dorst, een diep gevoel van dood en ellende"*. En zo wordt hij *"toebereid"* om de toevlucht tot Christus te nemen.

Nu zijn deze en andere uitspraken van Kohlbrugge natuurlijk al te duidelijk om te ontkennen dat hij inderdaad aan deze volgorde van de beleving vasthoudt: ellende – verlossing – dankbaarheid. En dat hij dat ook predikt. En toch – ik kom schrijvers tegen die dat wel toegeven, maar die er dan nog een paar kanttekeningen bij plaatsen. Zo wijst prof. Verboom erop dat deze volgorde bij Kohlbrugge *"nooit een voorwaardelijk karakter"* draagt. En dat is volgens hem wel het geval bij de verklaarders van de Catechismus die de bevindelijk-chronologische opvatting zijn toegedaan. Hij noemde hierbij dus namen als van G.H. Kersten en J.W. Kersten, J. van Sliedregt en I. Kievit. Ongeveer dezelfde stelling kwam ik tegen in een overigens sympathieke studie over Kohlbrugge die enkele weken geleden verscheen. Het is een boekje, geschreven door prof. J. van Genderen. Ik ben dankbaar voor het verschijnen ervan. Maar ook hier tref ik die zelfde opmerking aan: *"Een bepaalde kennis van zonden en ellende werd door Kohlbrugge niet tot een conditie gemaakt, (...) alsof het een bijdrage zou zijn die van ons gevraagd wordt."*

Ik stem het prof. Van Genderen toe dat Kohlbrugge het zo inderdaad niet bedoeld heeft. Maar dat betekent toch niet dat we in dit verband niet mogen spreken van 'voorwaarde' en 'conditie'. Natuurlijk wordt er van mij als zondaar in het stuk van de zaligheid geen eigen bijdrage verwacht. Er gaat aan Gods genade geen enkele gestalte vooraf, dan alleen mijn vleeselijke wanstaltigheid. Geen verdienstelijkheid! Werp weg die kruiken! En wel het minst kan ik me met mijn ellendekennis waardigheid bij de Heere verwerven. Maar het kan toch niet ontkend worden dat de Heere door bijvoorbeeld Jeremia prediken

laat: *"Alleen, ken uw ongerechtigheid!"*, en: *"Bekeert u, bekeert u!"* Laten we niet te bang zijn om toe te geven dat hier wel degelijk sprake is van een conditie, een voorwaarde. Zo heeft Kohlbrugge het ook onmiskenbaar bedoeld. Nee, nogmaals, niet zo'n voorwaarde die ik in eigen kracht vervullen moet. En zeker niet zulk één waarvoor ik uit mijn eigen mogelijkheden moet putten. Zodat ik er iets mee worden kan... Dat zou absurd zijn: rijk worden met de belijdenis van je armoede. Maar toch wel dit als eis: het gaan en het moeten gaan in de weg die de weg der zaligheid is. En die begint met het mezelf mishagen en me voor de Heere verootmoedigen. *"Wie zichzelf vernedert, die zal verhoogd worden!"* Dit is de weg waarin de Heilige Geest zondaren zaligmakend bearbeit.

Ik kan mijn bedoeling het best verwoorden met nog enkele zinnen van Kohlbrugge zelf. Ik neem ze uit het begin van zijn preek over Exodus 20:17. *"Er moet een waarachtige, grondige, door Gods Geest Zelf geschonken kennis van ellende en van zondenood aanwezig zijn, zal een mens, een zondaar, de gegronde hoop kunnen voeden, dat hij tot de schare dergenen behoort, welke gekocht zijn door het bloed des Lams. (...) Wat baat al het geloof aan het Evangelie, het geloof dat Jezus Christus voor de zonden gestorven is, als er niet die kennis van zonde en ellende is, welke bij de mens de droefheid naar God uitwerkt, en hem zo bedroefd maakt, dat hij met zijn zonde voor God komt, zichzelf aanklaagt en verdoemt, zijn God in het recht stelt en rust noch duur heeft, voordat hij door de Geest des geloofs verzekerd is geworden, dat God zijn verzoende God en Vader is door Jezus Christus."*

Ds. J.M.J. Kievit

THOMAS SHEPPARD. DE WARE BEKERING 4

De gevolgen van de zonde

De gevolgen in het heden

Sheppard beschrijft zeven gevolgen van de zonde in het heden. Ten eerste is God de vreselijke vijand van de zondige mens. Een mens moet zich niet blindstaren op zijn uitwendige voorspoed. Dat is geen teken van Gods gunst. We lezen op blz. 67 "Er is geen groter teken van Gods toorn dan dat

de Heere u de vrije teugel laat, zoals een vader nooit meer aandacht besteedt aan een hopeloze zoon, maar hem laat lopen waar hij maar wil." Ten tweede heeft God hem verlaten en de zondaren zijn God kwijt. De zondaar heeft het aanschijn, de gunst, de bijzondere bewaring en de regering van God verloren. God, Die het grootste Goed is, is verloren. De

mens is God kwijt, maar hij weet en beleeft het van nature niet. Ten derde zijn natuurlijke mensen veroordeelde mensen. God is de Rechter, het geweten klaagt aan, de wereld is de gevangenis en de lusten zijn de ketenen waarmee de zondaar gebonden is. In de Bijbel staat het vonnis opgetekend. In Zijn oneindig geduld verleent de Heere nog enig uitstel van de doodstraf. Ten vierde is de zondaar een slaaf van de satan. De satan verleidt en verlost tot het kwade. De satan is een geheime, bedrieglijke, wrede en een sterke vijand. We lezen op blz. 70 "De satan is zo'n sterke vijand dat hij zelfs de mens ervan weerhoudt om te zuchten en te kreunen onder de last en slavernij van de zonde." Ten vijfde verkeert de zondaar in duisternis. De zondaar heeft geen oog voor God en Christus en ook niet voor de hemel en de hel. Ten zesde is een mens aan handen en voeten gebonden en kan zich niet verlossen. Het geldt van de zondaar dat hij zijn hoofd wel kan krommen als een bies, maar hij kan geen berouw hebben over de zonde. Tenslotte staan zondaren op het punt elk moment in de hel te vallen. Tussen de ziel en de eeuwige vlammen bevindt zich slechts de papieren wand van uw lichaam (blz. 71).

Toekomstige ellenden

Iedere zondaar moet sterven. Lichaam en ziel zullen gescheiden worden. Na de dood zal de zondaar door de Heere geoordeeld worden. Wie het heden der genade misbruikt, blijft onder het oordeel van God als het sterven wordt. Dan is geen bekeering meer mogelijk. Dat het overdenken van deze waarheid iedere zorgeloze zondaar zou doen ontwaken.

De wijze van het oordeel

De ziel zal door de duivel uit het lichaam gesleurd worden. Het moment van het oordeel betekent dat de ziel voor God gesteld wordt. Met schuldige ogen zult u vol schrik een blik op de Rechter werpen. Alle zonden die ooit zijn gedaan zullen in het geheugen terugkomen. God zal voor eeuwig van de zondaar wijken, Christus zal niet meer aangeboden worden en de Geest zal niet meer tegen u strijden. Het zal klinken: 'Ga weg van Mij, gij vervloekte.' God zal de ziel overgeven in de handen van de duivelen.

Het bewijs dat er zo'n dag zal zijn
Gods rechtvaardigheid eist dat de dag

van het oordeel er zal zijn. De Heere is in het heden der genade verdraagzaam en mild, maar er moet een dag komen waarop Zijn rechtvaardigheid zal uitblinken. In dit leven ondervinden Gods kinderen veel kwaad, maar eenmaal zal de zaligheid hun deel zijn. De goddelozen hebben vaak voorspoed, maar zij zullen geoordeeld worden.

De wijze waarop het gericht zal plaatsvinden

Christus zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden. Hij zal alle doden opwekken. De bazuin zal klinken en de doden zullen opstaan. De Rechter zal zitten op Zijn troon om allen te oordelen.

Vermaning om over deze dag na te denken

Christus zal uw Rechter zijn. Hij zal komen met een vlammend vuur. De boeken zullen geopend worden. We lezen op blz. 80 "Beef daarom, u die zich voegt naar de tijd. Beef, huichelaar. Beef, u die onder het alziend oog van deze Rechter in een verborgen zonde leeft." Het vonnis zal uitgesproken worden over alle goddelozen en er zal geen genade meer zijn. Vervloekten zullen in het eeuwige vuur zijn.

Waaruit de toorn Gods bestaat

Het voor eeuwig verbannen zijn van de lieflijke tegenwoordigheid van God en Christus. U zult het aangezicht van God nooit meer zien. God zal een oneindig verterend vuur tegen u zijn. Dit is geen wreedheid, maar recht. We lezen op blz. 82 dat de Heere in het leven veel arbeid aan zondaren heeft besteed: "God bewerkt u met een beitel door preken, ziekte, verliezen en kruisen, plotselinge sterfgevallen, barmhartigheden en ellenden. Toch maakt niets u beter. Wat moet God dan anders doen dan u wegwerpen?" Sheppard schrijft dat we de pijn van een keukenvuurtje op de top van onze vinger nog geen half uur kunnen verdragen. Hoe zal het dan zijn in het eeuwige vuur? De nooit stervende worm van een schuldig geweten zal u kwellen zonder ophouden. Het zal in het geweten spreken wat we lezen op blz. 83 "O, als ik de helft van de tijd die ik heb verspild, had besteed aan bidden, treuren en mediteren, dan zou ik ginds in de hemel zijn. Die worm zal u ook de middelen laten zien die u eens had om deze ellende te vermijden. Hij zal mij laten zien dat ik eens zo'n

goede predikant heb gehad, die mij mijn bijzondere zonden vertelde, alsof ze die aan hem hadden meegedeeld, dat ik zo'n beste vriend heb gehad die mij overhaalde om met een schone lei te beginnen. Ik zal me herinneren hoeveel malen God op dit ijzeren hart van mij geklopt heeft. Ik zal me de vele weldaden herinneren die de Heere mij geschonken heeft. O, geen middel kon mij overhalen. Ten slotte zal die worm u laten zien hoe gemakkelijk u al die ellende had kunnen vermijden. O, eens werd ik bijna bewogen om een christen te worden, maar ik stond mijn hart toe ongevoelig te worden en ik kwam in een lichtzinnig gezelschap terecht, en zo verloor ik alles. De Heere Jezus kwam tot aan mijn deur en klopte en als ik voor Christus gedaan had wat ik vele malen voor de duivel gedaan had en ik had op zijn kloppen opengedaan, dan was ik zalig gemaakt. Deze worm zal wel duizend beten geven aan uw hart, wat u zal doen uitroepen: 'O, tijd, tijd! O, preken, preken! O, mijn hoop en mijn hulp die ik eens had om mijn verloren ziel te redden, die ben ik nu kwijt.' U zult voor eeuwig bij de duivelen verkeren. Zij zullen uw gezelschap zijn. De uiterste wanhoop zal u vervullen. U zult voor eeuwig onder Gods vloek liggen. Er zal geen God, Christus en Geest zijn om u te troosten.

Zondaar, hoe lang blijft u nog gevoelloos en hardvochtig? Verneder u voor de Heere. Laat de gedachten aan de eeuwige rampzaligheid uw hart verbreken. We lezen op blz. 86 "Tracht u daarom te vernederen, en de Heere zal u de koperen slang laten zien wanneer u naar uw eigen gewaarwording en gevoel doodgebeten wordt door de vurige slangen."

Ds. A. van Heteren.

STUDIEDAG

Studiedag over: Het nieuwe leren in de school, ook in de kerk?

Op D.V. 24 mei wordt op de Christelijke hogeschool de Driestar aan de Burg. Jamessingel 2 in Gouda een studiedag belegd over het thema: Het nieuwe leren in de school, ook in de kerk? Van onderwijzen naar leren. En de gevolgen van het nieuwe leren voor het onderwijs in de school en de kerk. Inleiders zijn dhr. W. Bûdgen, voorzitter van de centrale directie van het Wartburgcollege in Rotterdam en Ds. M.J. Kater, chr. geref. predikant in

Zeist. Als co-referenten nemen deel Dr. G.P. Polderman en dhr. A. Pals, beiden werkzaam aan een hogeschool. We beginnen om 09.45 uur (vanaf 09.00 uur is er koffie) en sluiten de dag af om 15.15 uur. De kosten bedragen € 20,- (incl. koffie/thee, lunchpakket en referaten). Schriftelijk of telefonisch aanmelden bij: Liesbeth van Ravens-Kooy, Postbus 368, 2800 AJ Gouda. Telefoonnummer: 0182-540333, faxnummer: 0182-538449. Per e-mail: e.j.vanravens@driestar.nl

ZANGAVOND ONTMOETING

D.V. Vrijdag 23 mei 2003 Chr. Geref. Kerk Sliedrecht Bethel, Kerkbuurt 72. Aanvang 19.30 uur. Muziek- en samenzangavond.

WOORD EN DAAD 30 JAAR

GORINCHEM – Het begon met een groep bevlogen vrijwilligers, een paar typemachines op een zolderkamer en enkele projecten in de derde wereld. Dertig jaar later is Woord en Daad uitgegroeid tot een professionele organisatie, actief in 16 landen in Afrika, Azië en Midden-Amerika. De betrokkenheid van de achterban is nog altijd onverminderd groot, en de motivatie dezelfde: armoedebestrijding vanuit christelijk perspectief.

De actie voor een weeshuis in India vormde in 1973 het startschot voor de oprichting van Woord en Daad. De actie was zo succesvol dat een stichting werd opgericht om het werk voort te zetten. Al snel begon de stichting met financiële adoptie, de sponsoring van schoolkinderen in de derde wereld. Het programma groeide uit van zo'n 300 kinderen in de beginjaren tot 28.000 gesponsorde kinderen in 2003.

Het programma voor financiële adoptie bracht met zich mee dat onderwijs de kern van het werk van Woord en Daad vormde. Door de jaren heen groeide dit uit tot een programma waarin jongeren begeleid worden tot het moment dat zij de arbeidsmarkt betreden. Een nieuw aspect aan dit programma is de training en coaching die jongeren nu wereldwijd ontvangen om een vak te leren, een baan te

vinden of een eigen bedrijfje op te zetten. Hierbij maakt Woord en Daad gebruik van de expertise en inzet van Nederlandse ondernemers, die betrokken zijn bij dit programma.

Een rode draad in de geschiedenis van Woord en Daad is het belang dat de organisatie hecht aan het hanteren van een laag kostenpercentage. Dit percentage ligt dan ook altijd rond de 10%. Ook het inzicht geven aan donateurs over de besteding van hun giften stond altijd hoog op de agenda. Dit blijkt onder andere uit het feit dat Woord en Daad tot de eerste tien organisaties behoorde die het CBF-Keur voor goede doelen ontving. Het ontvangen van het ISO-certificaat in 2002 toonde aan dat Woord en Daad ernaar streeft zo efficiënt mogelijk te werken.

Woord en Daad is in de 30 jaar van haar bestaan altijd breed gesteund door mensen uit de breedte van de gereformeerde gezindte. De 80 plaatselijke Woord en Daad-comités met 800 vrijwilligers, 450 scholen, 500 kerkelijke gemeenten en 55.000 donateurs en het ondernemersplatform met 50 betrokken ondernemers laten zien dat dit draagvlak nog onverminderd groot is.

In de 30 jaar dat Woord en Daad bestaat is de kloof tussen arm en rijk wereldwijd toegenomen. De organisatie ziet het als haar taak de helpende hand te bieden, maar ook om haar eigen achterban bewust te maken van deze ongelijkheid. Het bijbelwoord dat harten en handen in 1973 in beweging zette, blijft onverminderd actueel: 'Zo dan, terwijl wij tijd hebben, laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs.' (Galaten 6 vers 10).

Door samen te werken met christelijke organisaties in de derde wereld kan Woord en Daad haar missie 'armoedebestrijding vanuit christelijk perspectief' waarmaken, en 'Woord' en 'daad' daadwerkelijk hand in hand laten gaan. In toenemende mate streeft de organisatie ernaar haar werk af te stemmen met andere collega-instellingen in Nederland en Europa die vanuit dezelfde missie werken, om zo elkaar te versterken.

Na 30 jaar is er verwondering en dankbaarheid over de ontwikkeling die Woord en Daad doormaakte. Ter gelegenheid van het jubileum is er dinsdag 10 juni een bezinningsdag voor bestuur, personeel en genodigden. Op

zaterdag 14 juni is er in Nijkerk een ontmoetingsdag met de comités en 's avonds een zangavond in Gorinchem.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met directeur Jan Lock of voorlichter Henk de Pater van Stichting Woord en Daad.
www.woordendaad.nl
info@woordendaad.nl
0183-611800

Ds. J. van Amstel, Wie Jezus zalig spreekt, 90 blz. € 8,25, uitgeverij De Banier- Utrecht. In acht meditatieën worden de zaligspreekingen uit de Bergrede verklaard. De auteur heeft behartenswaardige dingen aan het papier toevertrouwd. Op blz. 15 wordt positie gekozen tegen hen die vinden dat christenen altijd blij zouden moeten zijn. Op blz. 17 wordt terecht onderscheid gemaakt tussen treuren en treuren. Niet alle treuren is het ware treuren. Op blz. 21 lezen we dat een christen zolang hij in dit 'jammerdal' verkeert, het treuren niet te boven is. Het onverloste leven doet verlangen naar de voleinding. Op blz. 81 en 82 worden treffende dingen gezegd over de prediking. "Je mond wordt gesnoerd als mensen een ander evangelie willen horen, dat de mens in zijn waarde laat. Er moet een prediking komen, die niet meer 'raakt' en zwijgt over de zonde(n). Er moeten kerkdiensten komen waarin veel ruimte ingeruimd wordt voor wat de mens denkt, wil en voelt. Zo kunnen de normen en waarden aangepast worden aan wat de mens op dat moment van belang acht. Men heeft het niet meer zo op het recht van God, dat nooit aan verandering onderhevig is. De mens moet meer in het middelpunt staan, zowel bij conservatieven als bij progressieven. Doe je daar niet aan mee, dan kun je van binnen uit op vervolging rekenen. Discipelen van Jezus, die droefheid naar God kennen, die honger en dorst hebben naar gerechtigheid, die arm van geest zijn, barmhartig, zachtmoedig en vrede stichten, moeten er naar Jezus' woord niet vreemd van opkijken dat uitgerekend zij vervolgd zullen worden."

Johannes Calvijn, Het geloof dat wij belijden, 69 blz., € 9,50, Uitgeverij Den Hertog- Houten. Dit geschrift van Calvijn is nog niet eerder in het Nederlands vertaald. Calvijn schreef dit boekje toen hij 27 jaar was. Het is zijn eerste catechismus. De jeugd in Genève werd hieruit onderwezen. Het boekje bevat een uitleg van de Tien Geboden, van de Apostolische Geloofsbelijdenis en van het Onze Vader. Ook wordt gehandeld over de sacramenten. Het boekje is vertaald uit het Frans en ingeleid door dr. W. de Greef, die in 1984 promoveerde aan de Rijksuniversiteit op de studie *Calvijn en het Oude Testament*. Uit de inleiding blijkt dat de ouders dit boekje dienden te gebruiken om hun kinderen te onderwijzen in de hoofdzaken van de christelijke leer. Een paar keer per jaar stelden de predikanten zich dan op de hoogte van de kennis die de kinderen ondertussen verkregen hadden. Indien nodig gaven de predikanten nadere uitleg. Calvijn heeft al heel vroeg het belang van de catechese ingezien. In de eerste uitgave van de Institutie (1536) pleit hij er al voor. De eerste catechismus is een zeer verkorte weergave

van de inhoud van de Institutie. Beide geschriften hebben dezelfde opbouw. Op blz. 30 en 31 treffen we de volgorde ellende en verlossing aan. Eerst ontdekking en daarna vertroosting. We geven een citaat om dit aan te tonen: "Nadat de Heere ons door de wet ernstig vermaand heeft vanwege onze zwakheid en onreinheid, troost Hij ons met het vertrouwen op Zijn kracht en barmhartigheid. Hij doet dat met name in Christus, Zijn Zoon, in Wie Hij Zich welwillend en genadig jegens ons betoont. Want Hij blijkt in de wet niet anders te zijn dan een beloner van volmaakte gerechtigheid, waarvan wij allen geheel verstoken zijn. En aan de ander kant is Hij een onbuigzame en strenge Rechter van de zonden. Maar in Christus blinkt Zijn gelaat vol van genade en zegen, met name jegens de ellendige en onwaardige zondaars. Want Hij heeft dit bewonderenswaardige voorbeeld van Zijn oneindige liefde gegeven, dat Hij Zijn eigen Zoon voor ons gegeven heeft en ons in Hem alle schatten van Zijn welwillendheid en goedheid geopend heeft.

Revoke

Voor info bel:

0416 - 692 787
of
0184 - 630 180

**Reformatische Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Friedensstimme Zorgt voor

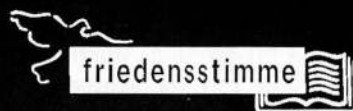
- Bijbels
- Christelijke lectuur
- Russische evangelisten
en hun gezinnen

**Uw gebed en meeleven
zijn daarbij nodig!**

Ondersteun dit werk
door uw gift op
gironummer 4132334

**Meer info?
Bel (0182) 53 85 44.**

Postbus 15, 2800 AA Gouda, www.friedensstimme.nl

Diamantweg 47, 3817 GH AMERSFOORT
Tel. 033-461 9922.

www.chinachristianbooks.org

Maak uw gift over op bankrekening:

3473.76.029

De Redelijke Godsdienst van ds. W. á Brakel.
**Voor ons zo vanzelfsprekend. Voor vele huis-
kerkleiders in China onbereikbaar ver weg.**

**DV medio 2004 hopen we hen
dit standaardwerk in hun eigen taal**

**aan te bieden verdeeld
over 10 deeltjes. Een
deeltje kost slechts
2 euro. Gunt u hen
een compleet werk
á 20 euro?**

De schatten der Reformatie: nu ook in China!